

De nieuwe EU natuurherstelwet: een revolutie in het milieurecht?

An Cliquet
VMR Jubileum congres
29 september 2022

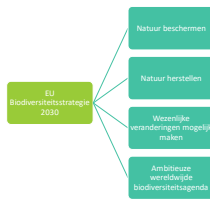

1

EU Biodiversiteitsstrategie 2030

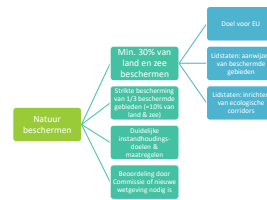
2

EU Biodiversiteitsstrategie 2030

3

Natuur beschermen

4

Natuur herstellen

5

Natuur herstellen

6

Voorstel nieuwe EU natuurherstelwet

7

Voorstel natuurherstelwet

- Voorstel Commissie 22 juni 2022
- Voorstel voor verordening
- Juridische basis: art. 192 (1) TFEU
- Verordening zal bijdragen tot:
  - Natuurherstel in de EU
  - Klimaatmitigatie en adaptatie
  - Internationale engagementen
- Overkoepelende doelstelling (art. 1): herstelmaatregelen:
  - Tegen 2030: in min. 20 % van land en zee
  - Tegen 2050: in alle ecosystemen die herstel nodig hebben

8

Definities

- Verschillende definities (herstel, goede conditie, gunstige referentieoppervlakte...) (art. 3)
- Belang van definities:
  - Niet elke vorm van herstel = ecologisch herstel
  - Ecologisch herstel is meer dan wat 'vergroenen' of 'boompjes planten'
- Geen definitie van ecologisch herstel in internationaal recht
- Inspiratie van SER definitie (Society for Ecological Restoration)

9

Definities

Herstel =
het proces van actief of passief assisteren bij het herstel van:
een **ecosysteem** naar of tot een goede toestand
een **habitattype** tot het hoogst haalbare niveau en tot zijn gunstige referentieoppervlakte
een **habitat** van een **soort** tot een voldoende kwaliteit en kwantiteit
populaties van soorten tot een bevredigend niveau
als een middel om de biodiversiteit en de veerkracht van de ecosystemen in stand te houden of te vergroten

10

Definities

Gunstige referentieoppervlakte =
de **totale oppervlakte van een habitattype** in een bepaalde biogeografische regio of mariene regio op nationaal niveau dat wordt beschouwd als minimaal nodig om de **levensvatbaarheid op lange termijn te verzekeren** van:
het habitattype
de soorten ervan
en alle significante ecologische variaties daarvan in het natuurlijke verspreidingsareaal,
en dat bestaat uit de oppervlakte van het habitattype en, indien die oppervlakte niet volstaat, de **oppervlakte die nodig is voor het herstel van het habitattype**

11

Herstelverplichtingen

- Herstel van terrestrische, kust- en zoetwaterecosystemen (art. 4):
  - **Habitats (Annex I) niet in goede staat:** herstelmaatregelen:
    - 30% tegen 2030
    - 60% tegen 2040
    - 90% tegen 2050
  - Herstelmaatregelen ('re-establishment') van habitats om **gunstige referentieoppervlakte** van elk habitattype te bereiken:
    - 30% tegen 2030
    - 60% tegen 2040
    - 100% tegen 2050
  - Herstelmaatregelen voor **habitats van soorten** van Vogel- & Habitatrichtlijn = verbeteren van connectiviteit
- Herstel van mariene ecosystemen (art. 5):
  - Herstelmaatregelen voor Habitats (Annex II) en habitats van mariene soorten

12

Continue verbetering & verslechteringsverbod

- **Continue verbetering:**
Continue verbetering van staat van habitats tot dat goede conditie is bereikt
Continue verbetering van kwaliteit van habitats van soorten tot dat voldoende kwaliteit is bereikt
- **Verslechteringsverbod:**
Gebieden waarin goede conditie/voldoende kwaliteit is bereikt, mogen niet achteruitgaan
Verslechteringsverbod voor gebieden waarin Annex I & II habitats voorkomen
- **Uitzonderingen:**
Force majeure
Onvermijdbare habitatveranderingen door klimaatwijziging
Plan/project onder art. 6 § 4 (N 2000)/project van dwingende redenen van openbaar belang

13

Uiteindelijk te bereiken doel

- Toename van habitatgebied in goede conditie van Annex I & II habitats tot dat min. 90% in goede conditie is en gunstige referentieoppervlakte voor elk habitattypen is bereikt
- Toename in trend naar voldoende kwaliteit en kwantiteit van habitats van terrestrische, kust-, zoetwater- en mariene soorten

14

Herstelverplichtingen

- **Herstel van connectiviteit van rivieren en natuurlijke functies van overstromingsvlaktes (art. 7):**
Herstel van min. 25.000 km in vrij stromende rivieren tegen 2030
- **Herstel van bossen (art. 10):**
Herstelmaatregelen om biodiversiteit te bevorderen
Stijgende trend in indicatoren (dood hout,...)
- **Herstel van populaties van bestuivers (art. 8):**
Omkeren van achteruitgang van bestuivers tegen 2030
Toenemende trend na 2030
- **Herstel van stedelijke ecosystemen (art. 6):**
Geen netto verlies van groene ruimte en boomkruinbedekking tegen 2030
Toename van groene ruimte met min. 3% van stedelijk gebied tegen 2040 & 5% tegen 2050

15

Herstelverplichtingen

- **Herstel van agrarische ecosystemen (art. 9):**
Herstelmaatregelen om biodiversiteit te bevorderen
Stijgende trend in indicatoren (aandeel met hoge diversiteit landschapkenmerken...)
Herstelmaatregelen voor akkervogels
Herstelmaatregelen voor veengebieden:
30 % tegen 2030, waarvan min. 1/4e vernat
50 % tegen 2040, waarvan min. 1/2e vernat
70 % tegen 2050, waarvan min. 1/2e vernat

16

Klimaat in de herstelwet

- Niet vervullen van verslechteringsverbod (van art. 4 & 5) is gelegitimeerd in geval van habitatveranderingen door klimaatwijziging
- Klimaat wordt in rekening gebracht in kwantificering in nationale herstelplannen
- Lidstaten moeten synergieën identificeren met klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en preventie van rampen en herstelmaatregelen daartoe prioritiseren

17

Implementatie van de wet

- **Verplichting voor de opmaak van nationale herstelplannen**
- **Voorbereiding van de plannen (art. 11):**
O.a. kwantificeren van gebied dat moet hersteld worden voor terrestrische & mariene habitats (o.a. gebaseerd op gunstige referentieoppervlakte, rekening houdend met verlies aan habitat van laatste 70 jaar)
Identificeren van landbouw- en bosgebieden waar herstel nodig is
Identificeren van synergieën met klimaatmaatregelen
Coördineren met hernieuwbare 'go to areas'

18

Implementatie van de wet

- Inhoud van de plannen (art. 12):
  - Plan tot 2050
  - Kwantificering van te herstellen gebieden
  - Herstelmaatregelen
  - Maatregelen om verslechtering tegen te gaan
  - Timing
  - Schatting van vereiste financiële middelen
  - Indicatie van negatieve subsidies
  - ...
- Commissie voorziet 'format' voor plannen
- Goedkeuring vereist van Commissie
- Herziening min. elke 10 jaar

19

Herstelmaatregelen

- Voorbeelden van herstelmaatregelen in Annex VII
- 2022-2024: Commissie gaat richtsnoeren uitwerken over herstelmaatregelen en praktijken

20

Monitoring & rapportering

- Uitgebreide verplichtingen voor lidstaten
- Monitoring (art. 17):
  - Status en trend van habitattypes in gebieden met herstelmaatregelen
  - Oppervlakte en status van gebieden met Annex I & II habitattypes
  - Groene ruimte in steden
  - Indicatoren (landbouwgebied, bossen...)
  - Akkervogelpopulaties
  - Bestuivers
  - ...
- Rapportering aan Commissie door lidstaten en EEA (art. 18)

21

Kracht van de nieuwe wet

22

Kracht van de nieuwe wet

- Bestaande herstelverplichtingen (in natuurrichtlijnen):
  - Algemeen te bereiken doel (gunstige staat van instandhouding), maar geen concrete verplichtingen voor herstel
  - Geen definitie van ecologisch herstel
  - Geen timing & deadlines voor bereiken van FCS
  - Geen verplichting voor nationale herstelplannen
  - Meeste maatregelen vooral gericht op beschermde gebieden
  - Huidige benadering is niet voldoende (cf. memorandum voorstel natuurherstelwet)
- Geen vervanging van natuurrichtlijnen, wel belangrijke aanvulling
- Aanvulling op andere wetgeving (KRW, MSR)

23

Kracht van de nieuwe wet

- Meest revolutionaire natuurwetsvoorstel sinds Habitatrictlijn van '92
- Juridisch bindend maken van doelstellingen van Biodiversiteitsstrategie 2030
- Sterke wetenschappelijke onderbouwing
- Economische onderbouwing: hoge benefit-cost ratio

24

Kracht van de nieuwe wet

- Holistische benadering (biodiversiteit én klimaat)
- Kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen & deadlines!
- Definities (herstel...)
- Van toepassing buiten Natura-2000
- Duidelijk kader voor implementatie
- Monitoring en rapporteringsverplichtingen

25

Kracht van de nieuwe wet

- Link met Biodiversiteitsstrategie 2030:
- 30% beschermde gebieden doelstelling:
  - Criteria voor aanduiding beschermde gebieden (Commissie, 2022): als herstelde gebieden voldoen aan criteria, kunnen ze bijdragen aan 30% doelstelling
  - Beschermde gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de hersteldoelen
- 30% habitats & soorten naar FCS:
  - Herstelmaatregelen zullen vereist zijn voor meeste habitats en soorten niet in FCS

26

Uitdagingen

27

Uitdagingen

- Relatie met andere beleidsdomeinen (CAP, bosbouw...)
- CAP: niet effectief in tegen gaan van biodiversiteitsverlies (cf. rapporten European Court of Auditors 2017; 2020; 2021; Pe'er et al, People & nature 2020)
- Enkele veelbelovende elementen in Biodiversity Strategy 2030 & Farm to Fork Strategy en in natuurherstelwet

28

Uitdagingen

- Komt de wet er?
- Hoe zal de wet er finaal uitzien?
- Veel zal afhangen van nationale implementatie & ambitieniveau van lidstaten
- Juridische en andere knelpunten voor herstel (zie Cortina-Segarra et al. 2020):
  - Ruimtelijke planning
  - Eigendomsrechten
  - Financiering
  - ...
- Publieke participatie: we kunnen/mogen niet zonder, maar...
- Na corona en energiecrisis: natuurherstel als luxe?

29